

Konst för konstens skull

Ulrika Stahre ser konkreta verk kasta ljus på det okända

KONST mån 05 mar 2018

Med en ordlek inleder [Moderna museet](#) äntligen vårsäsongen. Den konkreta konsten har betydelse – och är sitt eget material. Nu samlas konkret konst från 1930- till 1970-tal, från fyra olika länder – Uruguay, Argentina, Venezuela och Brasilien – pedagogiskt och tydligt hängt i något som blir både en nationell och en kronologisk ordning.

Färgfält, mönsterlekar, geometri. Det här är en konstriktning som syftar till avgränsning från all tidigare konst: verkligheten är inte en referens, utan konstverket är sitt helt egna universum.

Skillnaden mot abstrakt konst är förenklat att den är en abstraktion, en sorts förhöjning eller förfining av det föreställande – medan konkret konst aldrig, aldrig refererar till något utanför sig själv.

Konst för konstens skull, alltså, och konsthistorien har sedan modern tid slitits mellan dessa poler, mellan det som förhåller sig till – avbildar, kritiserar, fabulerar, förvränger – och det som stannar inom konstens sfär av färg och form.

Det intressanta med den konkretistiska rörelsen, som fick sitt namn och sin riktning första gången i Europa, och sedan blommade i delar av [Latinamerika](#), är att den var så öppen mot andra genrer, att konstnärerna skrev manifest, arbetade med film, delade drömmar om samhällsutopier.

Concrete matters spänner över lång tid och flera länder, och skillnaderna är stora mellan de tidiga verken från Uruguay, där **Joaquin Torres-Garcia** tar fatt i förkolumbiansk folkkonst, och de sena verken från Brasilien, med det neokonkreta manifestet skrivet i Rio de Janeiro 1959: "Den *neokonkreta* konsten lägger grunden för en ny expressiv rymd." Konstverkets relation till konstnären betonas och nu undersöker man gränser, talar om fantasi och sinnlighet.

De mer välkända konstnärerna på *Concrete matters*, **Lygia Clark**, **Lygia Pape**, **Hélio Oiticica**, hör till denna neokonkreta rörelse. Det verk av Lygia Pape, *Ttéia 1,C*, som har visats sedan början av februari och nu inkorporerats i grupputställningen, är en storslagen påminnelse om konstriktingens möjligheter och dess närhet till det sakrala.

Guldfärgade trådar spänner från golv till tak i olika geometriska mönster, det finns inget föreställande här, bara ljus och materia. Det är nästan omöjligt att inte tänka sig en katedral, eller åtminstone dammet som kommer till liv av ljus genom ett fönster. Men eftersom inget i verket berättar just det så blir den samlade upplevelsen ändå "renare" och, ja, upphöjd på ett sätt som är svårt att beskriva. En sant utforskande konst, som genom att i grunden vända verklighetsreferenserna ryggen, samtidigt som den är och naggar så att säga i kanten, lyckas nå betraktaren förbi både intellekt och känsla.

Stora delar av *Concrete matters* är, om man tar sig tid, på den här nivån. Färgplan som kämpar sig ut ur ramen, objekt vars gränser i rummet består lika mycket av vad de är som av vad de inte är – skuggor, rymd – samt som en sista liten överraskning ett par filmer där både verk och konstnärer kommer till liv. Filmernas avväpnande ton sprider sig till de verk som vid en första

slarvig snabbtitt inte betyder eller förmedlar något alls utom en till självtillräcklighet gränsande autonomi. Konkretismen som en levande rörelse i mellan- och efterkrigstidens Latinamerika, mitt i politisk turbulens och modernistiska drömmar – den rörelsen kan man faktiskt ana.

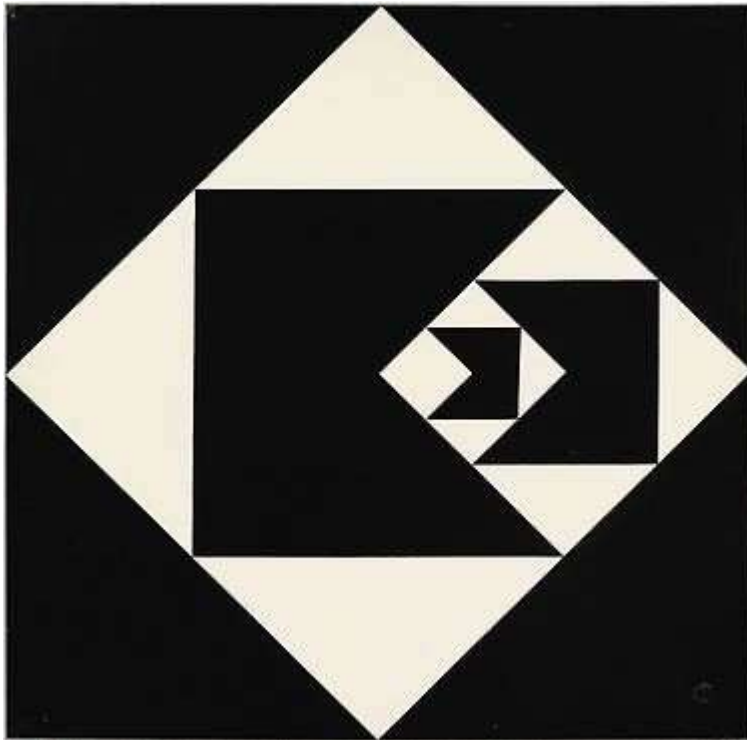
FAKTA

KONST

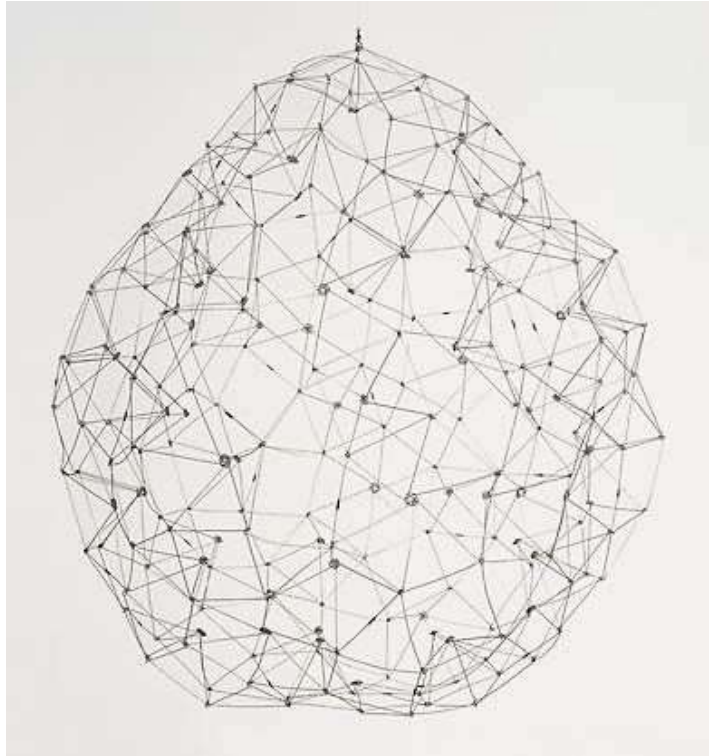
» **Concrete matters**

Moderna museet, Stockholm

Till och med 13 maj

Geraldo de Barros, Função diagonal (Diagonal funktion), 1952 © Fabiana de Barros and Leonora de Barros

Gego, Esfera (Sfär), 1976 © Fundación Gego

Juan Melé, Marco recortado N° 2 (Oregelbunden ram nr 2), 1946 © Juan Melé